

A harmadik negyedévi **beruházási** illetve a **GDP**-adatok alapján nem igazán javult a gazdasági növekedés szerkezete. A külső konjunktúra romlása a feldolgozóipari beruházások adataiból tűnik ki leginkább; a 15%-os zsugorodás azt jelzi, hogy a magánszektor nem várja a világgazdasági helyzet javulását.

Az első tíz hónapban kedvezőbben alakult a **külkereskedelmi egyenleg**, mint tavaly január-októberben. Euróban számolva gyorsabban nőtt a kivitel, mint a behozatal, az EU-val szemben 4 milliárd euróra nőtt aktívumunk. Kedvező, hogy a gépipari kivitel és behozatal egyaránt fenntartja dinamikáját.

A **folyó fizetési mérleg** hiánya októberben meghaladta a 200 millió eurót, novemberben, az előzetes adatok szerint megközelítette a félmilliárd eurót. Ezzel folytatódik a fizetési mérleg hónapról-hónapra való romlásának tendenciája: az első tizenegy hónapra vonatkozó deficit már meghaladja a 3 milliárd eurót, ami több mint háromszorosan a tavalyi időarányosnak.

Kissé mérséklődött az **infláció** az év végén, ami elsősorban a benzinárak esésének köszönhető.

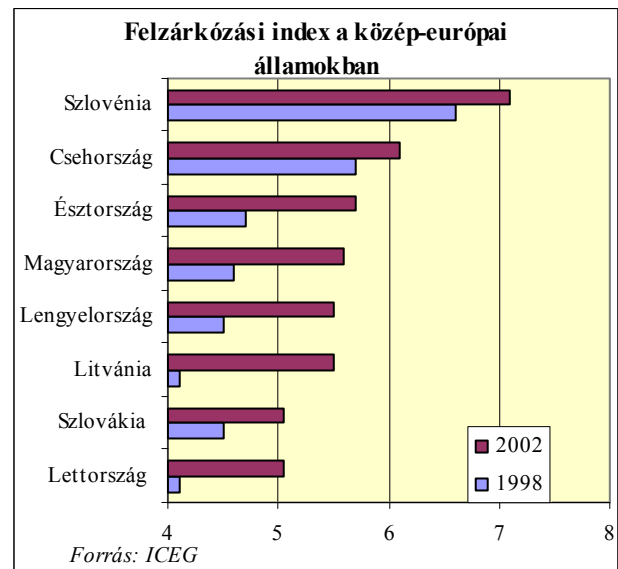
Az **ipari** termelés az utóbbi hónapokban stagnálás közeli állapotban van, aminek oka elsősorban a belföldi eladások stagnálása, miközben az exportértékesítés, ha csökkenő ütemben is, de tovább bővül.

2002. harmadik negyedévében némileg csökkent a **kiskereskedelmi forgalom** növekedési üteme és tovább mérséklődött a **kiskereskedelmi üzlethálózat** bővülése. Emellett példátlan (bár csökkenő) ütemben növekszik a lakossági fogyasztás.

A felvételre váró országok helyzete a konvergencia-kritériumok tekintetében

Az ICEG (International Center for Economic Growth) számításai szerint a csatlakozó országok gazdaságai az elmúlt öt év során folyamatosan közeledtek az EU-tagországok felé, a leggyorsabban a balti térségben zajlott le ez a folyamat. (ld. www.iceg.org) Magyarország az Európai Unióhoz történő gazdasági felzárkózását tekintve a középmezőnyben helyezkedik el a felvételre váró országok között. Az élen Szlovénia, Csehország és Észtország áll, a sereghajtók Szlovákia illetve Lettország.

A magyar gazdaság teljesítményében pozitívum a viszonylagos fejlettség. Ugyanakkor nagy a költségvetési hiány és – a térségben egyedülálló módon – magas az infláció, valamint jelentős a külső egyensúly romlása is.

Az előfizetők jogosultak az MKIK-GVI magyar és nemzetközi adatokat tartalmazó gazdasági adatbázisának használatára. A kívánt adatok lekérhetőek mailen, faxon, telefonon vagy levélben.

Árak

Az ipari termelők árak 2002 októberében az előző hónaphoz mérten 0,1%-kal mérséklődtek, tavaly októberhez képest pedig 1,5%-kal csökkentek. Ezen belül a belföldi értékesítési árak egy hónap alatt 0,3%-kal, éves összehasonlításban 2,5%-kal nőttek. Az exportértékesítés árai viszont 0,5%-kal alacsonyabbak voltak, mint az előző hónapban, és 4,6%-kal csökkentek a tavaly októberihez képest.

A fogyasztói árak novemberben nem változtak októberhez képest, és 4,8%-kal haladták meg az egy évvel korábbi szintet. Tizenegy hónap alatt a fogyasztói árak átlagosan 5,3%-kal voltak magasabbak, mint az előző év azonos időszakában. Ez már gyakorlatilag éves átlagos adatnak is tekinthető, mivel az utolsó hónapban nem várható jelentős elmozdulás az eddigi tendenciákhoz képest. Novemberben az élvezeti cikkek (szeszes italok, dohányárúk) átlagosan 2%-kal drágultak, a járműüzemanyagok ára ellenben 4,5%-kal mérséklődött.

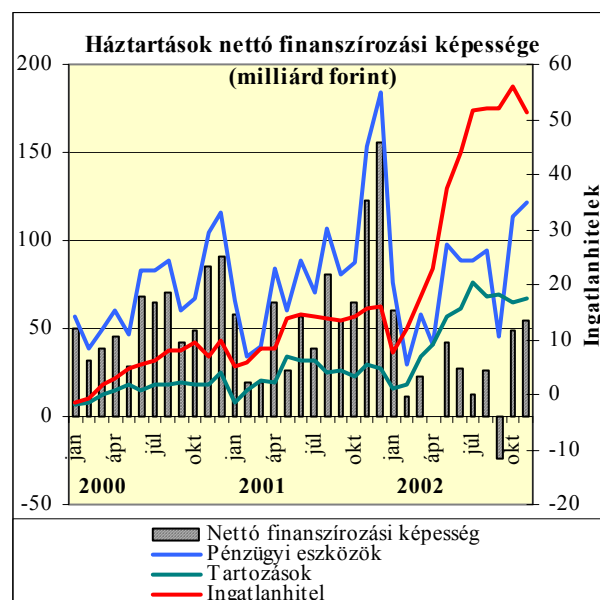
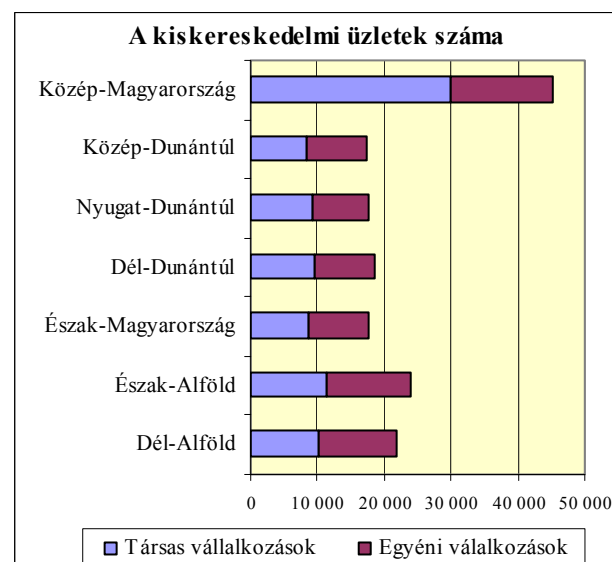
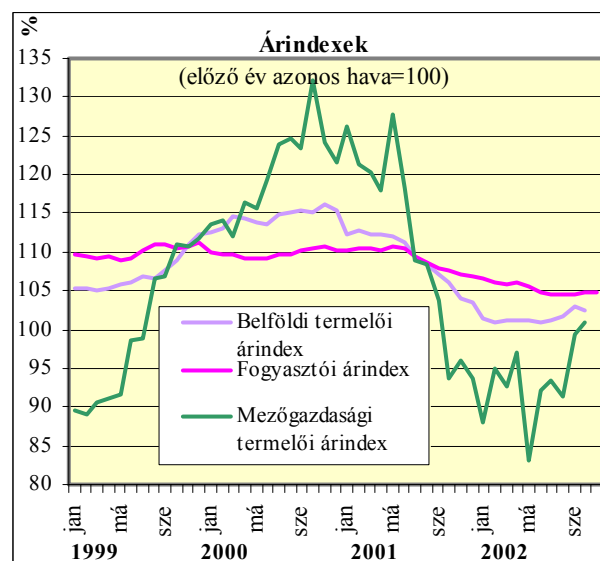
Kiskereskedelmi forgalom és üzlethálózat

A kiskereskedelmi forgalom csökkent II. negyedévben becslésünk szerint III. negyedévben sem nőtt. 2002 július elejétől szeptember végéig csupán 457 üzlettel szélesedett a kiskereskedelmi kör, ami éves alapon mindössze 1,9%-os növekedést jelent. Az első kilenc havi növekedés (1844 üzlet) is csak háromnegyede a múlt év I.-III. negyedévében mért bővülésnek.

Az utolsó negyedévben a közép-magyarországi régió (ezen belül is a főváros) üzletgyarapodása volt a legnagyobb (39%, 176 üzlet, ennek 90%-a, 159 üzlet Budapesten), valamelyest tovább növelve a területi koncentrátságot. Jelentősebb üzletszám-növekedést ért el még az észak-magyarországi (80), és az észak-alföldi régió (70). Legkisebb mértékben a dél-dunántúli (20) és a közép-dunántúli régió (25) üzlethálózata nőtt.

Háztartások megtakarítása

Novemberben 51,3 milliárd forinttal nőtt a magánszemélyek ingatlanhitel-állománya, amivel november végére összesen 739,4 milliárd forintot ért el. Ez több mint kétszerese a tavalyi év végi állománynak, mivel június óta – a korábban 10-15 milliárd forintos havi növekménnyel szemben – a lakosság lakáshitel-felvétele havi 50 milliárd forintra emelkedett. A fogyasztási kölcsönök 13,7 milliárdos növekedése az elmúlt évek novemberi szintjétől nem tér el szignifikánsan. A háztartások novemberben 99,1 milliárd forintot takarítottak meg; tavaly ilyenkor ez az adat 152,9 milliárd forint volt.

Külkereskedelem

2002 októberében a külkereskedelem hiánya 531,7 millió euró volt, ami az idei év legnagyobb havi hiányát jelenti. Ennek ellenére az első tízhavi külkereskedelmi mérleg a tavalyinál 303,5 millió euróval kedvezőbben alakult. Január-októberben a kivitel dinamikája meghaladta a behozatalét, euróban számolva az export növekedése 6,7, az importé 5,1% volt.

Az élelmiszerek, ital, dohány kivételével minden árucsoport javított az egyenlegen.

A hiány mérséklődésében továbbra is a fejlett országokkal folytatott kereskedelem a meghatározó: többletünk ebben a relációban közel megduplázódott egy év alatt. A tizenötökkel szemben 4,1 milliárd euróra nőtt a többlet, a fejlődő országokkal szembeni passzívumban ugyanakkor mintegy 900 millió eurós romlás következett be.

Folyó fizetési mérleg

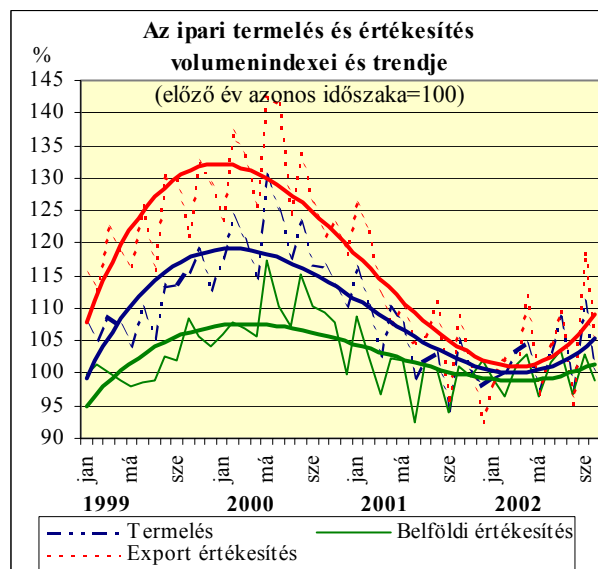
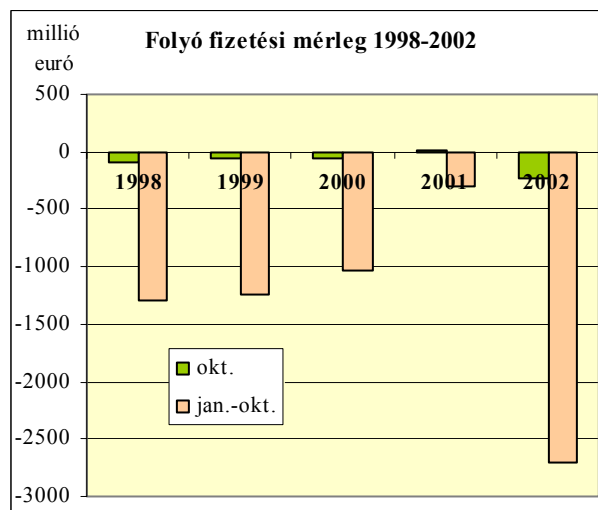
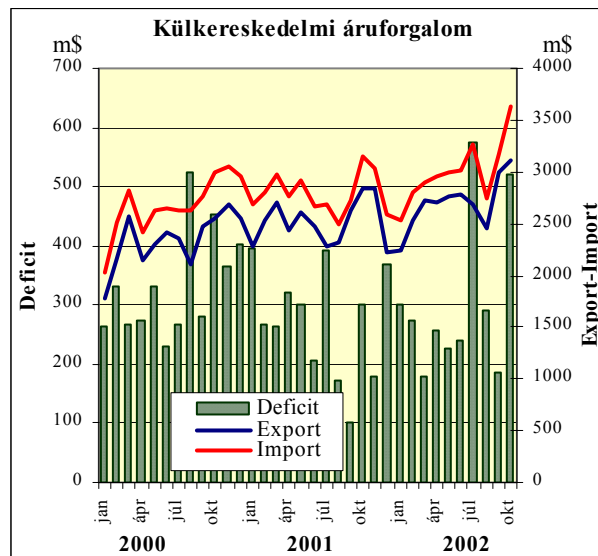
A folyó fizetési mérleg októberben 231 millió euró hiánnyal zárt, az első tízhavi deficit 2,702 milliárd euró volt. Mindkét adat közel háromszoros értéket jelez a tavaly azonos időszakban mérthez képest. Az előzetes MNB-adatok szerint a hiány novemberben rekordértéket, majdnem félmilliárd eurót ért el, s ezzel az első tizenegy havi deficit meghaladta a 3 milliárd eurót. A romláshoz nagyjából egyforma mértékben járult hozzá az idegenforgalom pangása és az árumérleg romlása.

A növekvő hiány a külföldi adósságállomány növekedésével jár, mivel a nem adósságot generáló finanszírozási tételek (közvetlen tőkebefektetés, portfólió-befektetés) a hiánynak csak a negyedét fedezik. Az eladósodás elsősorban az államháztartást jellemzi.

Ipar

2002 októberében az ipari termelés 0,8%-kal maradt el az előző év azonos időszakától, az év első tíz hónapjában azonban 1,8%-kal emelkedett tavalyhoz képest. Ez azt jelzi, hogy – részben a külső konjunktúra beindulásának az elmaradásával is összefüggésben – az ipar nem tud kimozdulni a stagnálásból. Figyelemre méltó, hogy az ipar belföldi eladásai különösen lassan növekednek, holott a fogyasztói kereslet és kiskereskedelmi forgalom az iparcikkek terén rohamosan bővül. Az idén január-októberben a gépgyártás bővítette leggyorsabban a termelését (32,6%), visszaesett viszont a járműgyártás és a ruháztkodási iparágak termelése.

Regionális bontás szerint a fejletlenebb régiók, a dél-dunántúli és az alföldi telephelyű cégek növelték leginkább kibocsátásukat.

Keresetek

Októberben tovább nőtt a jövedelemkülönbség a közszféra és a versenyszféra között: a közalkalmazotti fizetésemelések hatására a költségvetési szektorban 30,5%-kal nőttek a keresetek, míg a magánszférában csupán 12%-kal.

Az év első tíz hónapjában 18,4%-kal nőttek a bruttó, 19,1%-kal a nettó keresetek az egy évvel korábbihoz képest, és a reáljövedelem – 5,3%-os infláció mellett – 13%-kal emelkedett. A nettó bérnek a bruttó kereseteknél gyorsabb emelkedése a minimálbér szeptembertől érvényes adómentességével magyarázható.

A teljes munkaidőben foglalkoztatottak bruttó átlagkeresete 116 ezer forint volt az év első kilenc hónapjában. A versenyszférában dolgozók átlagosan 113 ezer forintot kerestek, a költségvetési szféra alkalmazottai pedig 125 ezer forintot.

Bruttó hazai termék

A KSH 1 tizedszázalék ponttal felfelé korrigálta az előzetes adatát, s ennek megfelelően a harmadik negyedévben 3,5%-kal nőtt a GDP az előző év azonos időszakához képest. Ez az év folyamán lassú, de folyamatos emelkedést jelent. A gyorsulást az ipar enyhe növekedése is segítette. A mezőgazdaság teljesítménye kismértékben csökkent, a növekedéshez azonban továbbra is a szolgáltató szektor járul hozzá a legnagyobb mértékben. A legdinamikusabban növekvő ágazat most is a lakásépítések és a költségvetési beruházások által húzott építőipar.

2002 első három negyedévében az ország GDP-je 3,2%-kal bővült.

Beruházások

Az első három negyedévben a beruházások 5,9%-kal bővültek, ami nem rossz eredmény, de a beruházások összetétel továbbra is problematikus. A feldolgozóipar beruházásai 15%-kal estek vissza a harmadik negyedévben az előző év azonos időszakához képest, holott már akkor is csökkenés volt tapasztalható, a bázis tehát igen alacsony volt. Ez azt jelzi, hogy a cégek továbbra sem bíznak az exportkilátások javulásában. A magánszfektorban szinte kizárólag a lakásépítéssel kapcsolatos investíciók futnak. A költségvetési szektor viszont dinamikusabban növelte a fejlesztésekre fordított kiadásait, különösen nagy a közigazgatási szektor beruházási aktivitása.

A fenti ellentmondást jelzi, hogy az első három hónapban kizárólag az építési beruházások emelkedtek, a technológiai fejlődést hordozó gépberuházások 2%-kal mérséklődtek.

